

OPIS ŠTUDIJNÉHO ODBORU
MUZIKOLÓGIA

Platný od: 29. 4. 2014

(a) Názov študijného odboru: muzikológia (nem. Musikwissenschaft, angl. Musicology)

(b) Stupne vysokoškolského štúdia, v ktorých sa odbor študuje a štandardná dĺžka študijných programov pre tieto stupne vysokoškolského štúdia:

- ♦ *v prvom stupni vysokoškolského štúdia (Bc.)* so štandardnou dĺžkou štúdia 3 akademické roky v dennej forme štúdia,
- ♦ *v druhom stupni vysokoškolského štúdia (Mgr.)* so štandardnou dĺžkou štúdia 2 akademické roky v dennej forme štúdia.
Pre prijatie na štúdium druhého stupňa sa vyžaduje absolvovanie prvého stupňa štúdia v študijnom odbore muzikológia, v študijnom odbore teória hudby alebo v študijnom odbore hudobné umenie, respektíve v študijnom programe učiteľstvo hudobného umenia uskutočňovaného v študijnom odbore učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov (rovnako aj absolvovanie zodpovedajúcich študijných zameraní na zahraničných vysokých školách) za predpokladu splnenia požiadaviek prijímacieho konania.
- ♦ *v treťom stupni vysokoškolského štúdia (PhD.)* so štandardnou dĺžkou štúdia v dennej forme 4 akademické roky, v externej forme najviac 5 akademických rokov.
Pre prijatie na štúdium tretieho stupňa sa vyžaduje absolvovanie druhého stupňa štúdia v študijnom odbore muzikológia, prípadne v študijných odboroch teória hudby a hudobné umenie, respektíve v študijnom programe učiteľstvo hudobného umenia uskutočňovaného v študijnom odbore učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov (rovnako aj absolvovanie zodpovedajúcich študijných zameraní na zahraničných vysokých školách) za predpokladu splnenia požiadaviek prijímacieho konania.

(c) Obsah študijného odboru:

Obsah študijného odboru muzikológia, zameraného nielen ako historicko-filozofická, ale aj teoretická a aplikovaná humanitná veda, je sústredený na štúdium teórie hudobných štýlov, kompozičných techník, hudobno-teoretických koncepcií, typov a metód hudobnej analýzy, resp. na výklad hudby a hudobného diela, fenoménu existencie hudby v jej historickom vývoji až po súčasnosť i kontextov, ktoré spolupôsobia na jej vznik, spoločenské funkcie a pôsobenie. Absolventi študijného odboru sú zameraní na historické, teoretické a systematické poznatky o hudbe v jej znejúcej, písomne fixovanej, a spoločensky recipovanej forme realizácie v rozmanitých historických, druhových, žánrových a regionálnych podobách. Vedení sú k získaniu základných metodologických prístupov k postihnútiu vývoja hudby (v európskych súvislostiach i špecifických podmienkach na území Slovenska), k osvojeniu rozmanitých možností skúmania komplexu hudby z hľadiska teórie, historiografickej a polydisciplinárne štrukturovanej systematickej hudobnej vedy i etnomuzikológie (tradičná ľudová hudba slovenská, európska i mimoeurópska, populárna hudba, jazz a rock).

Obsah pre prvý stupeň

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Všeobecná charakteristika odborného profilu absolventa (prvý stupeň)

Bakalárske štúdium je zamerané na získanie základných vedomostí o vývoji hudby a hudobného umenia, o metódach a technikách skúmania písomne fixovanej, znejúcej a spoločensky recipovanej hudby z pozície jednotlivých disciplín hudobnej teórie, resp. historickej, systematickej hudobnej vedy a etnomuzikológie. Náplňou a cieľom štúdia je zvládnutie spôsobov teoretickej charakteristiky fenoménov hudby i hudobného diela z hľadiska štrukturálnej analýzy, výkladu, vývojových, systematických a funkčných kontextov, v ktorých existuje. Študent prvého stupňa štúdia v študijnom odbore muzikológia na základe osvojených základných vedomostí z historickej a systematickej hudobnej vedy a etnomuzikológie sa zameraním profiluje pre prácu v profesiách ako odborný pracovník v hudobno-dokumentačných a informačných centrách, špecializovaných fondoch, nadáciách a neziskových organizáciách, odborný pracovník na nižšom stupni v jednotlivých hudobných inštitúciách (operné divadlá, orchestre, kultúrne domy, vydavateľstvá, odborné periodiká, odborné redakcie v rozhlase a televízii) a ďalších hudobno-kultúrnych inštitúciách (vedecké knižnice, archívy, múzeá).

Teoretické vedomosti

Absolvent prvého stupňa počas štúdia získal

- prehľad o základných faktoch, poznatkoch, väzbách, pojmoch a metódach zameraných na pochopenie teórie, resp. dejín hudby a hudobného umenia od staroveku po súčasnosť, v paralelách a odlišnostiach vývoja európskej (svetovej) a slovenskej hudby,
- vstupné poznatky o štruktúre hudobnej vedy, metodológii, obsahu a kompetenciách jej jednotlivých disciplín (hudobná teória, organológia, hudobná akustika, hudobná fyziológia, hudobná psychológia, hudobná estetika, hudobná filozofia, hudobná sociológia, hudobná a textová interpretácia, hudobná pedagogika),
- základné etnomuzikologické poznatky (ľudová hudba slovenská, európska, mimoeurópska,
- základné poznatky z dejín a teórie populárnej hudby, jazzu a rocku,
- poznatky a kritéria štruktúralno-teoretickej a štýlovej analýzy hudby vo všetkých jej realizačných podobách,
- základné poznatky o metódach a praxi hudobnej kritiky,
- schopnosť písomného a ústneho odborného prejavu na základe štúdia prameňov a odbornej literatúry,
- základné zručnosti z počítačovej muzikológie.

Praktické schopnosti a zručnosti

Absolvent počas štúdia získal

- prehĺbenie sluchovo-analytických schopností,
- prostredníctvom odbornej praxe v jednotlivých inštitúciách základné návyky a techniky ich profesionálnych činností,
- základné metodické prístupy k štúdiu hudobných skladieb a ich prezentácii.

Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti

- štúdium a hra partitúr,
- aktívne pestovanie hudby (hra na hudobnom nástroji, collegium musicum),
- základy ovládania multimediálnych systémov a informačných technológií zameraných na transfer odborných poznatkov.

Vymedzenie jadra znalostí

Nosné témy jadra znalostí študijného odboru (1. stupeň)

- historiografický základ štúdia odboru - dejiny hudby od najstarších čias po súčasnosť,
- predmet a disciplinárna štruktúra hudobnej vedy,
- teória hudobného umenia vo vývojových fázach od najstarších čias po súčasnosť, systematické disciplíny hudobnej vedy, ktorými sú psychológia, pedagogika a estetika hudby, základy hudobnej akustiky, organológie, základy etnomuzikológie (ľudová hudba),
- úvod do problematiky jazzu a populárnej hudby,
- základy hudobnej kritiky,
- základy počítačovej muzikológie, ktorými je informatika (hudobné softvéry) hudby,
- hudobná teória a analýza hudby.

Ďalšie témy jadra znalostí študijného odboru (1. stupeň)

- latinský jazyk a živé jazyky,
- dejiny filozofie,
- kultúrna antropológia,
- metodológia vied a logika, t. j. metodológia vedeckého výskumu,
- sociológia,
- estetika a všeobecná teória umenia,
- štúdium skladieb,
- hra partitúr,
- odborná prax,
- kompozičné techniky a repertoár hudby 20. storočia,
- hra na klavíri, prípadne na inom nástroji,
- intonácia a sluchová analýza,
- znalosti z hudobnej dramaturgie a manažmentu.

Jadrá znalostí formulované v nosných témach sú vyjadrené v jednotlivých predmetoch, ktoré tvoria 3/5 rozsahu študijného programu v študijnom odbore muzikológia.

Štátna skúška

- obhajoba bakalárskej záverečnej práce,
- kolokviálna skúška.

Obsah pre druhý stupeň

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Všeobecná charakteristika odborného profilu absolventa (druhý stupeň)

Druhý stupeň štúdia je zameraný na rozšírenie a prehĺbenie poznatkov prostredníctvom špecializovaných prienikov k problematike historiografickej, systematickej, etnomuzikologickej vetvy štúdia hudby, predpokladajúci absolvovanie prvého stupňa štúdia v danom odbore. Štúdium kladie dôraz na výberové špecializované semináre, voliteľné prednášky v rámci odboru, príp. aj v príbuzných študijných odboroch v záujme profilácie magisterskej záverečnej práce. Študent druhého stupňa štúdia v študijnom odbore

muzikológia na základe rozvinutých základných vedomostí z historickej a systematickej hudobnej vedy a osvojenia si špecializovaných disciplinárnych metód analýzy, výkladu a hodnotenia hudobného diela z hľadiska jeho štruktúrálnu-štýlových vlastností i kontextuálnych faktorov jeho existencie a pôsobenia na základe aktuálnych muzikologických trendov sa zameraním profiluje pre prácu v profesiách ako hudobný dramaturg, redaktor, publicista v inštitúciách zameraných na pestovanie a šírenie hudobného umenia (divadlá, orchestre, odborné časopisy, rozhlas, televízia); pre organizačno-manažérsku odbornú činnosť v umeleckých agentúrach, vydavateľstvách, fondoch, spolkoch, hudobných centrách, domoch kultúry, pre prácu kurátora hudobných zbierok v sieti inštitúcií spravujúcich národné kultúrne dedičstvo (múzeá, archívy) a v prípade doplnenia si vyžadovanej kvalifikácie, pre prácu učiteľa hudobno-historických a hudobno-teoretických disciplín na základných umeleckých a stredných školách.

Teoretické vedomosti

Budúci absolvent v rámci svojho štúdia

- rozvinie metodologickú základňu prístupu k fenoménu hudby a kontextov v ktorých funguje v súlade s aktuálnymi smermi rozvoja vedeckého poznania v rámci študijného odboru,
- dokáže tvorivo a samostatne explikovať z metodologickej a vedomostnej bázy poznatky prostredníctvom riešenia problémov v podobe špecializovaných písomných výstupov,
- dokáže samostatne pracovať s prameňmi a literatúrou viazanými na riešenie konkrétneho problému,
- priebežne prechádza od charakteristiky, opisu, cez analýzu k interpretácii a hodnoteniu vybranej tematiky.

Praktické schopnosti a zručnosti

Absolvent je schopný

- využívať relatívne komplexný prehľad o vývoji európskej a slovenskej hudby a ďalších disciplín systematickej hudobnej vedy, teórie a etnomuzikológie k selekcii relevantných problémov, samostatne ovláda techniku získavania prameňov prostredníctvom terénneho výskumu, metód porovnávania a vyhodnocovania, dokumentácie prezentácie,
- je schopný samostatnej hudobno-estetickú analýzy hudobnej štruktúry a hodnotenia kompozičných techník a interpretačných stvárnení,
- aktívne využíva multimediálne systémy a informačné technológie k rozšíreniu odborných poznatkov.

Doplňujúce vedomosti schopnosti a zručnosti (druhý stupeň)

Absolvent počas štúdia získal schopnosti a vedomosti z oblasti:

- hudobnej dramaturgie,
- hudobnej historiografie,
- hudobnej sociológie,
- schopnosti aplikovať hudobno-teoretické poznatky v umelecko-kritickej, umelecko-dramaturgickej a pedagogickej praxi.

Vymedzenie jadra znalostí

Nosné témy jadra znalostí

- historiografický výskum a interpretácia hudby a jej prameňov a ich kritické spracovanie,
- metodologické kompetencie pre riešenie vybraných problémov disciplín systematickej hudobnej vedy, samostatné vedecko-výskumné spracovanie problémov a prameňov k zvolenej téme a tvorivé bádanie v rámci diplomovej práce,
- komplexná teoretická analýza a syntetická interpretácia hudobného diela, moderné a interdisciplinárne metódy analýzy a interpretácie hudby,
- tradičná (ľudová) hudba a nonartificiálna hudba (jazz a pop),
- súčasná hudobná kultúra a hudobná kritika,
- dejiny a teória hudobného divadla, dejiny opery a operná dramaturgia.

Ďalšie témy jadra znalostí študijného odboru

- odborná prax,
- hudobná dramaturgia,
- dokumentácia, správa a ochrana hudobných pamiatok,
- interdisciplinárne prieniky s príbuznými (všeobecná história, etnológia, filozofia, psychológia) a ďalšími (napr. matematika, logika, muzeológia, dejiny a teória výtvarného umenia a architektúry, manažment) študijnými odbormi.

Jadrá znalostí formulované v nosných témach sú vyjadrené v jednotlivých predmetoch, ktoré tvoria 1/2 rozsahu študijných programov 2. stupňa v študijnom odbore muzikológia.

Štátna skúška

- obhajoba diplomovej práce,
- kolokviálna ústna skúška z oblasti metodológie hudobnej vedy, dejín a teórie hudby.

Obsah pre tretí stupeň

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Všeobecná charakteristika odborného profilu absolventa (tretí stupeň)

Tretí stupeň štúdia (doktorandské) sa zameriava na užšie špecializácie a prehĺbenie historických, teoreticko-systematických a metodologických poznatkov a aspektov profesionálnej prípravy odborníka – muzikológa, teoretika a analytika hudobného umenia a hudobného diela. Obsahovo, štrukturálne a profilovo organicky nadväzuje na 2. stupeň získaného vzdelania v študijnom odbore muzikológia. Chápe sa ako príprava na vedeckú činnosť v odbore, resp. ako výchova koncepčných a vedúcich pracovníkov v oblasti hudobnej kultúry na úrovni štátnych, regionálnych, miestnych i súkromných inštitúcií s profiláciou muzikológ – vedec s perspektívou ďalšieho kvalifikačného rastu. Výber tém a zameranie štúdia má individuálny charakter, predkladá sa formou projektu a končí sa absolvovaním predpísaných doktorandských skúšok vo zvolenej špecializácii a obhajobou dizertačnej práce. Študent tretieho stupňa štúdia v študijnom odbore muzikológia sa sústreďuje na vybrané problémy teórie alebo dejín hudby so špecializáciou na konkrétne obdobia, žánrovo-druhovú vrstvu a regionálne okruhy, prehľbuje systematicko-metodologickú sústavu štúdia vybraných hudobno-teoretických problémov z jednotlivých disciplín systematickej hudobnej vedy, s akcentovaním filozoficko-historického základu muzikologickej profilácie s cieľom samostatne a tvorivo riešiť vybrané vedecké problémy a pripravovať rozvojové programy v

oblasti domácej hudobnej kultúry v profesionálnych hudobno-kultúrnych inštitúciách s celoštátnou pôsobnosťou. Je pripravený na pedagogické pôsobenie na vysokých školách.

Teoretické vedomosti

Budúci absolvent štúdia v študijnom odbore muzikológia vedecky báda a prináša vlastné riešenia problémov za priebežného osvojovania si aktuálnych poznatkov z domáceho i medzinárodného vedecko-výskumného kontextu a aktívne sprostredkuje výsledky svojho bádania v odborných periodikách, vedeckých zborníkoch a monografiách.

Praktické schopnosti a zručnosti

Absolvent

- dokáže samostatne sformulovať vedecký problém bádania,
- vedecky báda a prináša vlastné riešenia problémov, ktorých výsledkom sú nové poznatky
- predmete výskumu,
- publikuje v odborných periodikách a zborníkoch,
- zúčastňuje sa odborných konferenčných podujatí,
- svoje odborné znalosti dokáže uplatniť v pedagogickej praxi.

Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti

- účasť na riešení teamových výskumných projektov (VEGA, KEGA a pod.),
- organizačná činnosť pri príprave a realizácii vedeckých podujatí,
- vedecká redaktorská a editorská činnosť,
- realizácia odborných podujatí v oblasti hudobnej kultúry určených pre širšiu verejnosť,
- účasť na budovaní multimediálnych informačných databáz v oblasti hudby.

Vymedzenie jadra znalostí

Nosné témy jadra znalostí

Študijná časť:

- prehľbovanie odborných základov a metodologickej výbavy, transfer aktuálnych poznatkov, zdokonaľovanie jazykovej vybavenosti;
- rozvíjanie odbornej špecializácie: témy a zameranie štúdia majú individuálny charakter, sústreďujú sa na problémy historického a systematicko-teoretického štúdia hudby a spoločenských kontextov, v ktorých jestvuje, vyvíja sa a pôsobí.

Vedecká časť:

- výskum aktuálnych otvorených vedeckých problémov z odboru,
- zapájanie sa do tímových projektov,
- podľa možnosti kontakt so zahraničnými partnerskými univerzitnými pracoviskami,

Študijné programy 3. stupňa vysokoškolského vzdelávania obsahujú pomer študijnej a vedecko-výskumnej časti študijného programu 1:2.

Absolvovanie štúdia

- dizertačná skúška:
 - študent obháji predloženú časť dizertačnej práce, zameranú na prehľad stavu vedeckého

- bádania v oblasti hlavných problémových okruhov dizertačnej práce,
- študent preukáže dostatočný prehľad vedomostí súvisiacich so zameraním dizertačnej práce,
- študent predloží projekt jadra dizertačnej práce so špecifikáciou vlastných cieľov a metód bádania a vedeckých hypotéz o predpokladaných výsledkoch dizertačnej práce
 - obhajoba dizertačnej práce.

d) Zdôvodnenie potreby vzniku študijného odboru:

Muzikológia v zmysle filozoficko-historicky a humanitne orientovanej vedy sa ako samostatný študijný odbor študuje v prevažnej väčšine na spoločenskovedne a humanitne zameraných (najmä filozofických) fakultách univerzít v Európe i mimo nej. Muzikológia ako aplikovaná teória hudobného umenia sa študuje aj na európskych umeleckých vysokých školách.

Muzikológia ako študijný odbor na Filozofickej fakulte UK reálne (aj keď pod rôznymi názvami a v rôznych kombináciách) existuje od roku 1921, teda už vyše 90 rokov. Muzikológia, resp. hudobná veda, je tradičný univerzitný odbor, ktorý sa vykryštalizoval na popredných univerzitách západnej a strednej Európy ešte v 19. storočí. Dodnes sa v Európe vyučuje spravidla na filozofických fakultách univerzít. Na Slovensku katedra hudobnej vedy FF UK predstavuje jediné vysokoškolské pracovisko v SR orientované na vedecko-výskumnú činnosť a na prípravu hudobných vedcov - muzikológov.

e) Príklady podobných študijných odborov v zahraničí:

Štúdium hudobnej vedy - Karlova univerzita (Hudební věda), Masarykova univerzita (Hudební věda), Palackého univerzita (Muzikologie); v Rakúsku - Wiener Universität (Musikwissenschaft), Karl Franzens Universität Graz (Musikwissenschaft); v Nemecku – Universität Hamburg, Freie Universität Berlin (Musikwissenschaft), Universität Köln, München, Bonn, Dresden (Musikwissenschaft); vo Francúzsku – Sorbonna (Musicologie), Strasbourg (Musicologie), v Poľsku – Uniwersytet Jagiellonski (Muzykologia), Uniwersytet Warszawski (Muzykologia) a ďalšie.

Štúdium teórie hudby sa realizuje zväčša na umeleckých univerzitách (v Rakúsku napr. Musiktheorie na Universität Mozarteum Salzburg, v Nemecku odbor Musiktheorie na Hochschule für Musik Hamburg, v Čechách napr. odbor Hudební teorie na Akademii múzických umění v Prahe, v Spojených štátoch amerických – napr. Music Theory na Indiana University Bloomington, Music Theory na University of Maryland, a v mnohých ďalších krajinách) kvôli nevyhnutnosti prepojenia výskumu hudby z pozície teórie, tvorby, aj interpretácie.

f) Vymedzenie príbuzných študijných odborov a rozdielov medzi nimi:

- **hudobné umenie**

Má s muzikológiou spoločný predmet svojho štúdia – hudbu. Študijný odbor hudobné umenie sa zameriava na individuálnu hudobnú umeleckú výučbu a umelecký výkon alebo tvorbu. Muzikológia sa zameriava na skúmanie a vysvetľovanie hudobnej štruktúry, jej hudobného významu, pravidiel a zákonitostí jej pôsobenia na poslucháčov, hodnoty hudobnej skladby a histórie hudby, ktoré sú neoddeliteľné od jej tvorby a umeleckej interpretácie,

- **teória hudby**

Príbuznosť vymedzuje štúdium hudby; rozdiel je v tom, že muzikológia skúma hudbu a hudobné dielo nielen z hľadiska jeho štruktúry, ale ako širší kultúrny a sociálny jav, so zvláštnym zreteľom na jeho historické, sociologické a estetické súvislosti; hudobná teória sa ťažiskovo zaoberá teoreticky a analyticky orientovanou reflexiou hudobno-umeleckej tvorby a interpretácie,

- **učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov** (iba v prípade uskutočňovania študijného programu učiteľstvo hudobného umenia v tomto študijnom odbore)

Príbuznosť vymedzuje štúdium hudby; rozdiel je v tom, že učiteľský študijný odbor pripravuje študentov na pedagogické pôsobenie, muzikológia na vedeckú činnosť.

S históriou, estetikou, etnológiou, filozofiou, muzeológiou, psychológiou, sociológiou a teóriou hudby muzikologický výskum spolupracuje ako s pomocnými vedami.